

WSPÓŁCZESNE OBLICZ@

KOMUNIKACJI I INFORMACJI

problemy, badania, hipotezy

WYDAWNICTWO NAUKOWE
UNIWERSYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA

WSPÓŁCZESNE OBLICZA KOMUNIKACJI I INFORMACJI

PROBLEMY, BADANIA, HIPOTEZY

REDAKCJA

Ewa Głowacka
Małgorzata Kowalska
Przemysław Krysiński

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIwersYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA
TORUŃ 2014

Recenzenci

prof. dr hab. Bronisława Woźniczka-Paruzel
dr hab. Małgorzata Fedorowicz-Kruszewska

Redakcja i korekta

Magdalena Prokopowicz

Publikacja wydana ze środków finansowych
Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego
i Fundacji Amicus Universitatis Nicolai Copernici.

Printed in Poland

© Copyright by Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2014

ISBN 978-83-231-3175-5

WYDAWNICTWO NAUKOWE

UNIWERSYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA

Redakcja: ul. Gagarina 5, 87-100 Toruń
tel. +48 56 611 42 95, fax +48 56 611 47 05
e-mail: wydawnictwo@umk.pl

Dystrybucja: ul. Reja 25, 87-100 Toruń
tel./fax: +48 56 611 42 38, e-mail: books@umk.pl

www.wydawnictwoumk.pl

Wydanie pierwsze, nakład 300 egz.
Druk: Drukarnia Wydawnictwa Naukowego UMK
ul. Gagarina 5, 87-100 Toruń

SPIS TREŚCI

WSTĘP	13
-------------	----

Część 1

KOMUNIKACJA W CYBERPRZESTRZENI: WIZJE, KONCEPCJE, PARADYGMATY

Włodzisław Duch , <i>Komunikacja jako rezonans między mózgami</i>	19
Tomasz Komendziński , <i>Komunikacja jako podzielanie w świecie wirtualnym. Wokół teorii narzędzi (narzędzia fizyczne, konceptualne, wirtualne)</i>	51
Grzegorz Osiński , <i>Kognitywne aspekty komunikacji wizualnej</i>	69

Część 2

JĘZYK MEDIÓW: SEMIOTYKA, ESTETYKA, ODDZIAŁYWANIE

Ewa Szczęsna , <i>Problem znaczenia w nowych mediach – uwagi na marginesie sztuki digitalnej</i>	83
Maciej Durkiewicz , <i>Z pogranicza genologii i semiotyki przedmiotów: uwagi o pojęciu gatunku tekstu w nowych mediach</i>	93
Wojciech J. Nowak , <i>Przekaz werbalny i wizualny w tekście japońskim</i>	107
Maria Przastek-Samokowa , <i>Neosemantyzmy w tekstach informatologicznych na wybranych przykładach</i>	127
Maria Bereśniewicz , <i>Lingua vulgaris – nowe leksyki heurystyczne: konfrontacja języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej z sieciowymi językami wyszukiwawczymi</i>	141

Część 3

KULTURA WIEKU INFORMACJI: SPOŁECZEŃSTWO, MEDIA, INTERNET

Piotr Grochowski , <i>Folklor internetowy jako swoista forma komunikacji. Przypadek „Chytrej baby z Radomia”</i>	155
---	-----

Monika Wąsik , <i>Widz jako performer, gracz, aktant w intermedialnych przestrzeniach współczesnego teatru</i>	169
Adrian Uljasz , <i>Internet a tradycyjne uczestnictwo w kulturze. Polska sztuka teatralna w przestrzeni wirtualnej</i>	179
Dorota Sochocka , <i>Korzystanie z możliwości mediów społecznościowych przez muzea martyrologii w komunikacji z użytkownikami</i>	191
Marta Muzioł , <i>Cmentarz wirtualny. Komunikacja internetowa w obliczu śmierci</i>	201
Renata Siuda-Ambroziak , <i>Homo communicativus religiosus – wpływ mediów na ekspansję Kościołów neopentekostalnych w Brazylii</i>	213

Część 4

SIECIOWE SYSTEMY INFORMACYJNE: NARZĘDZIA, IMPLEMENTACJE, PROJEKTY

Artur Machlarz , <i>Nadinformatywność systemów informacyjnych</i>	231
Rafał Lewandowski , <i>Kryteria oceny systemów informacyjnych w Internecie</i>	243
Natalia Pamuła-Cieślak , <i>Wizualizacja i prezentacja informacji w wyszukiwarkach internetowych</i>	257
Veslava Osieńska, Tomasz Komendziński , <i>Naukowcy na Facebooku. Wizualizacja sieci społecznych w nauce</i>	269
Mariusz Jarocki , <i>Android jako platforma zarządzania informacją – analiza możliwości systemu</i>	283
Piotr Nowak , <i>Tradycyjne czasopismo naukowe vs. samopublikacja w dobie e-science</i>	297
Michał Zajac , <i>Od Produktu Totalnego do książki konwergencyjnej. Związki książki dla dzieci i młodzieży z innymi mediami</i>	313
Agnieszka Kida-Bosek, Kamil Stępień , <i>Digitalizacja „Akcentu” – założenia i plany projektu</i>	323

Część 5

UŻYTKOWNICY INFORMACJI: KSZTAŁTOWANIE POSTAW, PRZEŁAMYWANIE OGRANICZEŃ, EDUKACJA

Hanna Batorowska , <i>Między dorosłością a dojrzałością informacyjną</i>	337
Bronisława Woźniczka-Paruzel , <i>Komunikacja wizualno-przestrzenna osób niesłyszących a świat książki i informacji</i>	349
Małgorzata Kisilowska , <i>Altruizm informacyjny jako przykład zmiany w zachowaniach pacjentów</i>	369
Lucyna Stetkiewicz , <i>Komunikacja zapośredniczona przez komputer na przykładzie portalu lubimyczytać.pl</i>	379

Renata Piotrowska, Ewa Rozkosz , <i>Edukacja medialna i informacyjna w szkole. O analizie programów nauczania</i>	393
Gabriela Meinardi , <i>Information literacy jako narzędzie w nowej kulturze nauczania języków obcych</i>	407

Część 6

KOMUNIKACJA WEWNĘTRZNA A KULTURA ORGANIZACJI: DZIELENIE SIĘ WIEDZĄ, IDENTYFIKACJA SYTUACJI KRYZYSOWYCH, KREOWANIE WIZERUNKU

Tadeusz Wojewódzki , <i>Komunikacja wiedzy: efektywność i problemowa relewancja</i>	421
Aldona Glińska-Noweś , <i>Kulturowe uwarunkowania komunikacji biznesowej</i>	437
Magdalena Kalińska , <i>Wpływ pozytywnej komunikacji na efektywność pracy zespołowej</i>	449
Joanna Wińska , <i>Język komunikacji wewnątrzorganizacyjnej, czy to ma znaczenie?</i>	463
Emilia Lepkowska, Łukasz Jeszke, Iwona Wolniewicz-Pujanek , <i>Komunikacja w bibliotece akademickiej i jej rola jako narzędzia promocji zasobów i usług w środowisku akademickim</i>	475

CONTENTS

PREFACE	13
---------------	----

Part 1

COMMUNICATION IN CYBERSPACE: VISIONS, CONCEPTS, PARADIGMS

Włodzisław Duch , <i>Communication as a Resonance between Brains</i>	19
Tomasz Komendziński , <i>Communication as a Sharing in the Virtual World. Around the Theory of Tools (Physical, Conceptual and Virtual Tools)</i>	51
Grzegorz Osiński , <i>Cognitive Aspects of Visual Communication</i>	69

Part 2

LANGUAGE OF MEDIA: SEMIOTICS, ESTHETICS, INFLUENCE

Ewa Szczęsna , <i>The Problem of Meaning in New Media – the Example of Digital Art</i>	83
Maciej Durkiewicz , <i>Between Genre Studies and Semiotics of Objects: Remarks on the Concept of Textual Genre in New Media</i>	93
Wojciech J. Nowak , <i>Verbal and Visual Message in Japanese Text</i>	107
Maria Przystek-Samokowa , <i>Neosemantisms in Information Science Texts – Trends' Analysis</i>	127
Maria Bereśniewicz , <i>Lingua vulgaris – New Indexing Languages. Confrontation of the Subject Heading Language of the National Library of Poland with Information-Retrieval Languages</i>	141

Part 3

CULTURE IN THE AGE OF INFORMATION: MEDIA, INTERNET, SOCIETY

Piotr Grochowski , <i>Internet Folklore as a Form of Communication. The Case of „The Greedy Woman in Radom”</i>	155
--	-----

Monika Wąsik , <i>The Spectator as Performer, Player, Actant in Intermedial Space of the Contemporary Theatre</i>	169
Adrian Uljasz , <i>The Internet vs. Traditional Participation in Cultural Events. Polish Theatre in the Virtual Space</i>	179
Dorota Sochocka , <i>The Martyrdom Museums Skills of Using Possibilities Social Media's to Communicate with Their Users</i>	191
Marta Muzioł , <i>Virtual Cemetery. The Internet Communication in the Face of Death</i>	201
Renata Siuda-Ambroziak , <i>Homo Communicativus Religiosus – Impact of the Media on the Expansion of New Pentecostal Churches in Brazil</i>	213

Part 4

NETWORK INFORMATION SYSTEMS: TOOLS, IMPLEMENTATIONS, PROJECTS

Artur Machlarz , <i>Over-informativity Function of the Information Systems</i>	231
Rafał Lewandowski , <i>The Criteria for Evaluation of Internet Information Systems</i>	243
Natalia Pamuła-Cieślak , <i>Visualization and Presentation of Information in the Search Engines</i>	257
Veslava Osńska, Tomasz Komendziński , <i>Scientists on Facebook. Visualization of Social Networks in Science</i>	269
Mariusz Jarocki , <i>Android as a Platform for Information Management – Analysis of the System Capabilities</i>	283
Piotr Nowak , <i>The Traditional Scientific Journal vs. Self-publication in the Age of E-science</i>	297
Michał Zając , <i>From the Total Product to the Convergent Book. The Relations between Children's and Young Adult Books and the Other Media</i>	313
Agnieszka Kida-Bosek, Kamil Stępień , <i>Digitization of „Akcent” – Assumptions and Project Plans</i>	323

Part 5

INFORMATION USERS: SHAPING OF ATTITUDES, BREAKING DOWN OF BARRIER, EDUCATION

Hanna Batorowska , <i>Between Adulthood and Information Maturity</i>	337
Bronisława Woźniczka-Paruzel , <i>Visual-spatial Communication of Deaf People and the World of Books and Information</i>	349
Małgorzata Kisilowska , <i>Information Altruism as a Change in the Patients' Behaviours</i>	369

Lucyna Stetkiewicz , <i>Computer-mediated Communication – the Example of Portal lublimyczytać.pl</i>	379
Renata Piotrowska, Ewa Rozkosz , <i>Media and Information Literacy at School. About the Analysis of Curricula</i>	393
Gabriela Meinardi , <i>Information Literacy as a Tool for Modern Method of Teaching Foreign Languages</i>	407

Part 6

INTERNAL COMMUNICATION AND ORGANISATION CULTURE: KNOWLEDGE SHARING, CRISES IDENTIFICATION, IMAGE CREATING

Tadeusz Wojewódzki , <i>The Communication of Knowledge: Efficiency and Issue Relevance</i>	421
Aldona Glińska-Neweś , <i>Cultural Context of Business Communication</i>	437
Magdalena Kalińska , <i>The Influence of Positive Communication to Teamwork Performance</i>	449
Joanna Wińska , <i>Language of Internal Communication, Does It Matter? ...</i>	463
Emilia Lepkowska, Łukasz Jeszke, Iwona Wolniewicz-Pujanek , <i>Communication in Academic Library and Its Role as a Tool for Promoting Resources and Services in the Academic Environment</i>	475

Komunikacja nie może już być pojmowana jako wysyłanie przekazu, który wychodzi od nadawcy, by dojść do odbiorcy. Trzeba bowiem zrozumieć, że krążenie komunikatów na nośnikach warunkujących ich treść jest przedmiotem ciągłych (re)interpretacji ze strony użytkowników i aktywnych odbiorców-czytelników. Stereotypy, które zakładają komunikację czysto telegraficzną, pochodzące ze starych prac nad przekazywaniem informacji, nie odpowiadają aktualnemu stanowi nauki¹.

WSTĘP

Druga połowa XX i początek XXI w. to okres ogromnych zmian technologicznych, mających duży wpływ na sposoby i formy komunikacji społecznej – w tym naukowej, jak również na rozwój działalności informacyjnej. Rewolucja informacyjna, w której centrum obecnie jesteśmy, charakteryzująca się przede wszystkim rozwojem technologii – a zatem zwiększonych możliwości przepływu informacji, przekształca się w rewolucję informacyjno-komunikacyjną, w której zwracamy uwagę już nie tylko na sam przekaz czy formy rozprzestrzeniania informacji, lecz także na relacje między ich nadawcami i odbiorcami oraz na kompetencje informacyjne i medialne społeczeństwa.

Zachodzące zmiany odnoszą się jednak także do innych aspektów: sięgają samych podstaw ludzkiej egzystencji. O ile w poprzednich epokach komunikacja i wymiana informacji były czymś wtórnym wobec ludzkiego życia – wobec myślenia i działania, wartości i edukacji, fundamentów kultury i moralności – dzisiaj wkraczają we wszystkie jego wymiary. Stają się wartością samą w sobie. Dlatego coraz częściej nie mówi się już o człowieku wyposażonym w wysoką komunikacyjną sprawność, lecz przede wszystkim o konieczności posiadania przez niego komunikacyjnej świadomości tego, że bez uzdrowienia społecznej komunikacji trudno sobie wyobrazić korzystny bieg dziejów. Z tego powodu refleksja teoretyczna na ten temat oraz badania związane z analizą zjawisk społecznych w świecie nowych mediów, komunikacji i informacji stają się przedmiotem dociekań wielu dyscyplin naukowych, a przede wszystkim socjologii,

---

¹ B. Ollivier, *Nauki o komunikacji*, tł. I. Piechnik, Warszawa 2010, s. 368.

psychologii, kognitywistyki, filozofii, biblio- i informatologii, informatyki, nauki o zarządzaniu, językoznawstwa i wielu innych.

Prezentowana publikacja jest rezultatem rozważań nad współczesnymi obliczami komunikacji i informacji prowadzonych przez specjalistów – naukowców i praktyków wielu dziedzin. Jej głównym celem jest prezentacja różnorodnych poglądów na temat człowieka i jego roli w świecie współczesnych technologii komunikacyjno-informacyjnych oraz relacji komunikacyjnych. W niniejszej książce zamieściliśmy 33 artykuły przedstawiające kwestie komunikacji i informacji z różnych perspektyw badawczych. Dla ułatwienia lektury zgromadzony materiał uporządkowaliśmy w sześciu grupach tematycznych.

Część pierwsza przedstawia koncepcje i aspekty badań komunikacji w perspektywie kognitywistyki oraz filozofii. Czytelnik znajdzie tu teksty dowodzące, że głównym determinantem procesu komunikacji są komórki mózgowe, a każda informacja, która dociera do mózgu, podobnie jak każda jego aktywacja w postaci emocji lub myśli, prowadzi do subtelnych zmian struktury połączeń neuronowych. Zmiany te wywołują z kolei różne reakcje organizmu i skojarzenia pozwalające na interpretację informacji czy stanów mentalnych. By można było mówić o efektywnej komunikacji, konieczne jest jednak zarówno dostosowanie przekazu do podstawowych kryteriów wymaganych przez układ sensoryczny człowieka, jak również poprawne przygotowanie komunikatu, nie tylko pod względem merytorycznym, ale także z zachowaniem wysokich kryteriów estetycznych.

Druga grupa artykułów dotyczy problemów języka mediów w kontekście oddziaływania na odbiorcę, a także jego estetyki i semiotyki. Autorzy poszczególnych artykułów zwracają uwagę na zmiany zachodzące w przekazach generowanych i transmitowanych w przestrzeni Internetu, z których wiele stanowi przykład użycia swoistego rodzaju języka mającego określone zasoby „leksykalne”, reguły „gramatyczne”, a nawet własny zestaw „gatunków mowy”. Powszechne stosowanie takich zabiegów, jak: metaforyzacja, metonimizacja tradycyjnych nazw przedmiotów i zjawisk, zmiana zakresu tradycyjnych nazw czy ich specjalizacja, prowadzi do zacierania granic między funkcją poznawczą, estetyczną czy perswazyjną przekazów. Zmusza także do redefinicji ontyczności tekstu i dyskursu oraz uniemożliwia postrzeganie tekstów elektronicznych w oderwaniu od ich materialnych nośników.

Część trzecia obejmuje zagadnienia ukazujące współczesne oblicza kultury kształtowanej pod wpływem nowych technologii – folkloru internetowego, teatrów, muzeów, Kościołów i cmentarzy w środowisku no-

wych mediów. Prezentowane teksty skupiają się wokół odpowiedzi na pytanie, czy i w jakim stopniu szeroko rozumiane instytucje kultury wykorzystują nowoczesne media, by za ich pośrednictwem docierać do swoich odbiorców i budować z nimi nowy rodzaj więzi, a jednocześnie nie zniechęcać do tradycyjnego uczestnictwa w kulturze.

Czwarta i piąta grupa artykułów to rezultat badań i dyskusji prowadzonych głównie przez informatologów i bibliotekoznawców. W części czwartej zawarto materiał dotyczący sieciowych systemów informacyjnych – ukazujący je w aspekcie rozwoju sposobów prezentacji zawartych w nich treści, narzędzi wyszukiwawczych i implementacji systemów oraz jakości zasobów internetowych. Z kolei w grupie piątej zebrano rozważania dotyczące użytkowników informacji: kształtowania ich postaw, przełamywania ograniczeń w dostępie do informacji i mediów, także w środowisku osób chorych i z niepełnosprawnościami, zagadnienia promocji bibliotek i czytelnictwa oraz kształtowania kompetencji informacyjnych i medialnych społeczeństwa.

Ostatnia – **szósta część** – prezentuje zagadnienia komunikacji wewnętrznej w organizacjach, szczególnie w aspektach dzielenia się wiedzą, kształtowania wizerunku firmy i identyfikacji sytuacji kryzysowych. Autorzy dowodzą tu m.in., że konflikty w obszarze sposobów myślenia są źródłem wytracania energii organizacji, atomizacji zespołu i niższej efektywności. Starają się dokonać także analizy pozytywnych zjawisk wpływających na rozwój przedsiębiorstw i instytucji społecznych oraz wskazać czynniki, które korzystanie oddziałują na efektywność pracy zespołowej oraz poprawę komunikacji interpersonalnej na linii przełożony – podwładny, pracownik – klient zewnętrzny, pracownik – pracownik.

Dziękując wszystkim Autorom za udział w powstaniu niniejszej książki, mamy nadzieję, że będzie ona początkiem wymiany poglądów na temat współczesnych społecznych aspektów komunikacji i informacji w szerokiej interdyscyplinarnej perspektywie.

*Ewa Głowacka
Małgorzata Kowalska
Przemysław Krysiński*